

OSUDY VOLYNŠKÝCH ČECHŮ VE VÝCHODNÍ ČÁSTI VOLYNĚ -BAZARSKÝ OKRES

Leto páně 1861 v Ruském impériu byla zrušena roboty.

Na území bývalé Volynské gubernie většina pozemků patřila polské šlechtě.

Když bylo zrušeno nevolnictví, šlechtě zbyly poměrně velké pozemky, na kterých neměl kdo pracovat.

Místní ukrajinské obyvatelstvo o tyto pozemky nejevilo velký zájem, jednak proto, že neměli peníze, aby si je vykoupili od bývalých majitelů, jednak proto, nebyli zvyklí půdu obdělávat.

Carská vláda po dohodě s Rakousko-uherskou vládou podepsala úmluvu, že by zemědělské obyvatelstvo z Čech /Rakousko-uherska/ se mohlo přesídlit na Ukrajinu, zejména na území Volynské gubernie.

A tak se začali o toto přestěhování zajímat většinou bezzemci a často i dobrodruhové z řad českých chudých rodin.

A proč se Češi stěhovali do Ruska? V vyprávění našich předků - dědů a babiček, otců a matek, tvořili tito přistěhovalci tři skupiny.

1/ Byli to nemajetné početné rodiny, bezzemci, kteří měli v Rakousku nouzi o kousek chleba.

2/ Vzpurné povahy, které se často dostávaly do rozporů s rakouskými úřady.

3/ A nakonec to byli ti, kdož žili v blahobytu, chtěli však získat ještě více.

Naše předky nejvíce k stěhování popudila dohoda mezi ruským carem Alexandrem II. a vládcem Rakousko-Uherska. Ruský car vyhlásil zákon pro přistěhovalce:

a/ nebrat k vojsku na dobu 25 let

b/ půjčka peněz ze státní banky bez úroku na 10 let.

c/ státní cena za desatinu levého pozemku 7 rublů, pole a louka 12 rublů.

d/ svoboda víry

V důsledku toho se v letech 1872-75 do východní části Volynské gubernie přistěhovali češi z českomoravské vysočiny z těchto vesnic:

Prauhlina, Radlice, městečko Mrákotín, Zvolenovice, Dačice, Hrádek, Dobrá Voda, Světlá, HALÁ PĚČÍN

Byli to Josef Tomáš - zemědělec s rodinou.

František Plucar - tkadlec s rodinou.

Josef Tojka - tkadlec s rodinou.

František Šeda - tkadlec s rodinou.

Josef Kudrna - krejčí s rodinou.

Tomáš Bártů - tkadlec s rodinou.

Jan Ručera - zedník s rodinou.

Matěj Kovář - kovář s rodinou.

Všichni tito průkopníci koupili šlechtický dvůr v Bazarském okrese - velmi odlehle části Volvňské gubernie ve vesnici HOLUBIVIČI od polského pána Šklareviče. Při dvoře bylo 300 desatin pole, lesů a luk. Za desatinu zaplatili pánům po 7 rublech. Všechny osm přistěhovalců s rodinami se usídlili na panském dvoře. Rozdělili si obytné místnosti půdu obdělávali společně a o úrodu se dělili. V Holubivičích hospodařili takto společně do roku 1875.

Při panském dvoře byl také sluný závod. Suchou destilací smolného dřeva dobývali smolu a dehet. Když se v roce 1872 naplnili sudy smolou, prodali ji do Bazaru Židovi - Majerovi, který zplácel dluh jiným zbožím. Bylo to železo, zemědělské nářadí, sůl, petrolej a jiné nezbytné věci pro domácnost. Takto obchodovali se Židem do roku 1875. V roce 1875 ohlásila státní banka našim předkům, že Holubivičské panství je zadlužené polskému šlechtici Kulčickému. Z toho vyplynulo, že každý musí znovu zaplatit šlechtici Kulčickému po 7 rublech za desatinu případně, že dluh nebude vyrovnán do třech měsíců, musí každý opustit Holubivičské panství.

Vrátit se do Řech nebylo za co, protože při stěhování z Čech do Ruska na hranicích při výměně peněz Židé ošidili naše předky.

Byla jim pouze nepatrná část toho, co měli nahospodařeno.

Šlechtic Kulčický, když viděl ty nešťastně početné české rodiny, nabídl jim neprodané pozemky. Tyto pozemky se nacházely šest kilometrů od Holubiviču, u Starého Kuželu, kde bydlelo smíšené obyvatelstvo Ukrajinců a Poláků. Poučení z panství v Holubivičích si naši předkové vyžádali od šlechtice Kulčického doklad o tom, že tyto pozemky nejsou zadlužené. Tento doklad musel být ověřen státní bankou.

Pan šlechtic Kulčický prodal našim předkům po třech rublech za desatinu 1163 pole, lesů a luk. Peníze byly zpláceny Josefa Tomáše podle možnosti.

Přesně ke Starému Kuželu patřily husté, dubové, osycové a lipové lesy, do kterých zřídka kdy vztoupila lidská noha. Kmeny stromů byly tak silné že je sotva tři chlapi obejmuli. Jen tu a tam zde byly cestičky od lesní zvěře. Vyvrácené stromy od bouře tady ležely celá desetiletí. Západním směrem od hustého lesa se táhla věčná bažina, zarostlá obrovskými olšemi. Na jihu těchto pozemků byla písčité půda, asi 30 desatin, kde se mohlo orat a sít.

Na podzim roku 1875 se naši předkové přestěhovali z Holubivič na nové místo a nazvali tuto vesnici Nový Kužel.

III.

Nastala zima, díky její mírnosti se dalo docela dobře přezimovat v zemljankách. Naši předkové v zimě nezaháleli, chodili do lesa a připravovali dřevo na výstavbu svých nových domků. Brzy zjara r. 1876 se začalo usilovně stavět. Z každého se rázem stal řemeslník - ať už to byl tesař, stolař, zedník, snažil se pomoci jeden druhému. Prkna na podlahu řezali místní obyvatelé z Pětiduba /říkali jim starověry/. Na podzim se mohlo všech osm rodin přestěhovat do svých příbytků. Teprve pak se stavěly chlévy pro dobytek, který byl zakoupen od místních Ukrajinců. Česká kolonie Nový Kužel se rozrostla o další české osadníky: Dejmka, Přibila a Sokola s rodinami. I oni sem přišli z Českomoravské vysočiny. Z Klatovo Hradecka se do Nového Kužela nastěhovali Petr Borůvka, Cyril Hajný, Jan Hajný, Karel Hajný, Josef Pospíšil a Josef Ozom.

Začátky našich předků v těchto končinách nebyly korunovány úspěchy. Místní obyvatelstvo se dlouhá léta dívalo na Čechy jako na vetřelce, kteří kupovali pozemky od šlechty. Původně počítali s tím, že by tyto pozemky dostali od cara, jako domácí obyvatelé, zdarma. Každého přistěhovalce z Čech nazývali Němcem. Nejvíce však naši trpěli neznalostí řeči. Problémy měli také s vlky a liškami, jejich "drzost" neznala mezí, co mohli, roztrhali. V lesích řádili komáři. Přez všechna opatření naši lidé trpěli malárií.

Těžký a nerovný boj začal roku 1888. Ruské carské vládě se zachtělo, aby Volynští Češi přestoupili na pravoslavnou víru, chtěli-li být rovnoprávními občany Ruského imperia. K tomuto křesťanskému kroku bylo použito "lidumilných prostředků". Podle plánu každý Čech, který nechtěl přestoupit na pravoslavnou víru, byl považován za nežádoucí element pro Rusko. V takovémto případě mu nebylo poskytnuto státní občanství, nemohl si koupit půdu a byl vyhoštěn ze země. Proto většina obyvatel Nového Kužela přestoupila na pravoslavnou víru.

V čele volynských pravoslavných věřících stál zkrachovalý katolický kněz Němeček, který ze Žitomíru řídil své ovečky. Biskup Němeček se sám účastnil pobožných obřadů, např. křtů volynských Čechů. Křest probíhal tak, že ve smluvený den zavítali duchovní otcové do českých vesnic. Pokud byl na blízku potok nebo rybníček, křtící vztoupili do vody a třikrát se ponořili. Matky držely na rukou své děti. Nebyl-li nablízku zmíněný potok či rybník, prováděl báťuška křest u studně. Na konci obřadu zazněla ruská hymna "Bože cara chrani".

Velkou bolestí našich předků bylo školství. Otcové a matky byli hrdi na svůj český původ, chtěli, aby jejich děti uměli číst a psát česky, čemuž je taky po večerech učili. Děti učil jeden z místních obyvatel, výuku absolvovalo pět až deset dětí v jedné místnosti. Vyučovalo se tajně, protože carské Rusko nepovolovalo vyučování v jiném jazyce, pouze v ruštině.

České děti buď zůstávaly doma a učily se již zmíněných způsobem, nebo chodily do ukrajinské vesnice Rubežovka, vzdálené 3 km od Nového Kužela. Učitelem byl krátký čas Václav Tomšů, pak ukrajinec Kudrický. V čase revolučních bouří byla škola v Novém Kuželu dočasně zavřena. Pak se vyučovalo v místnosti u Karla Šedy. Kantorem zde byl Horák a Jaroslav Živnůstko. Vyučovalo se rusky, ukrajinsky a postupem doby i česky.

I tak, spousta našich předků, z řad našich babiček, zůstala ngramotná.

V roce 1923 vznikl neodkladný problém ohledně vybudování čtyřtřídní školy v Novém Kuželu. 5. září 1923 bylo na veřejné schůzi občany odsouhlaseno vybudování české školy. Začalo se usilovně pracovat. Státní peněžitá podpora přišla k duhu. Celou zimu občané nasaných vozili dřevo ze státního lesa, vzdáleného 25 km. Stavební práce se zastavily 25. července 1925 a 5. srpna 1925 byla slavnostně otevřena česká škola v Novém Kuželu. Prostory byly vhodné pro dvě třídy a možnost bydlení zde měli dva učitelé. Velkým kladem pro novou školu bylo i to, že pan Marek a Horák /majitelé místního mlýna/ dopravili dinamo, aby škola mohla být osvětlena. Na slavnost přijeli i hudebníci z české kolonie Zubovčín. Byla to velká hrđost našich matek a otců, že jejich děti mohly navštěvovat českou školu v místě svého bydliště. Prvními učitely byli Jaroslav Kříž a Jan Horák. V roce 1938 však byla výuka českého jazyka zakázána a učilo se jen ukrajinsky.

Česká škola v Novém Kuželu žila velmi šilým kulturním životem. Hrđlo se zde divadlo, představení pro děti, pořádaly se zde plesy.

Od roku 1875 do roku 1930 se v Novém Kuželu z původních osmi rodin rozrostlo na 36. Nový Kužel svými pěknými domky, květinovými zahrádkami před domy, ovocnými sady a plantážemi drátěných chmelnic, představoval maló Čechy.

V Bazarském okrese kromě Nového Kužela žili Češi i v ukrajinských vesnicích např. Mežiliska, Karpilovka, Marjatin, Huto-Marjatin, Rudňa Bazarská. V poslední uvedené vesnici si koupil dvůr pan Šperlín s pozemkem 200 desatin, dále si koupil 1500 desatin pole, luk a lesa

Meziliska byla velká ukrajinská vesnice, kde na přelomu století uprostřed návsi byl postaven pěkný pravoslavný chrám. Avšak r. 1909 uhořel blesk a kostel vyhořel. Jiný už více nebyl postaven. České vesnice postihly i přírodní pohromy. Jedna taková se stala nad Karpilovkou.

Byl červenec roku 1908. Od západu se valila černá mračna s neobyčejnou vichřicí, blesky a hromobitím. V Karpilovce byla bleskem usmrcena žena Petra Ozoma, která pracovala na poli. Toto neštěstí si vyžádalo další lidskou oběť - starého pana Malinu. Bylo usmrceno dalších pár místních ukrajinců. Domorodci staršího věku si takovouto průtrž mračen, vichřicí, která vyvracela stromy a ničila chatrnější stavení, snad ani nepamatovali. Kroupy měly velikost slepičích vajec, vymlátily skla z okenních rámců. Dobytek, který se při průtrži pásal na pastvinách, uhynul. Práce zemědělců byla zničená, pole zůstala holá, obilí pomláceno.

Asi 3 km od Karpilovky ležela napůl česká vesnice Marjatin.

Osadníci pocházející z moravských vesnic Prušánky a Moravská Nová Ves, koupili v letech 1872-75 panský dvůr od šlechtice Marjana. Prvními přistěhovalci do Marjatina byly rodina: Zálešákova, Zvědešlíkova a Maděričova. Bydleli na panském dvoře, než si postavili vlastní domky.

Památkou na tento dvůr byla studna, která se zachovala až do našeho odjezdu do Čech. Říkalo se jí panská studna. Na panském dvoře si postavila domek rodina Zálešákova. Stařeček Zálešák měl tři syny - Antonína, Josefa, Jana a tři dcery. Jedna z nich, Kateřina, už byla velká slečna a vrátila se zpět na Moravu do Prušánek. Po té se provdala do Moravské Nové Vsi za sedláka Sečkáře. Pravděpodobně na Moravě zanechala svou lásku, proto ten zmíněný návrat. Všichni tři synové stařečka Zálešáka se oženili v Rusku, za manželky si vzali česká děvčata. Každý syn dostal 20 desatin a začali zdárně hospodařit. Antonín Zálešák byl zdatný, vysoký hospodář, v letech hospodářského vzestupu objednával z Čech od různých firem pěkné mlátičky, které usnadňovaly práci. Dosud se zde mlýtilo cepy. Antonín Zálešák v roce 1922 odjel na sedm let za svou sestrou na Moravu. Dostal také československé občanství. Vrátil se až v roce 1929. Při vzpomínkách na Moravu plakával. Byl velmi nábožensky založen.

Josef Zálešák také dostal od otce 20 desatin a vyženil 40 desatin.

Toto velké hospodářství nebylo rentabilní. Půda byla na všech stranaách, nemohli ji pořádně obdělávat, tak část půdy pachtovali.

Josef Zálešák otevřel v Marjatině hospodu, čepoval pivo, pořádal zábavy.

U Šenkýřů naši předkové hrávali taroky - karty. Josef Zálešák jezdíval do Vijeva prodávat máslo a přivážel různé zboží pro hospodyně.

* 1871
 Jan Zálešák byl nejmladší. Když odjížděli do Ruska, téměř nic si nepamatoval, byly mu tři roky, snad jen to, jak mu uvázali šátek. Byl také dobrým hospodářem. Zúčastnil se rusko-japonské války v r. 1905. Dvakrát se oženil, v r. 1947 se vrátil zpět do Československa. Chlapci Zálešákoví měli velkou zálibu v pití. Jako opilí v objetí chodili po Marjatském blátě a zpívali "Zálešáci, to jsou chlapci". Rádi popíjeli víno, vodku, tak jako na Moravě.

Rodina Zvěďelíkova měla také tři syny - Josefa, Karla, Francka a jedinou dceru Tonicu. Stařeček Zvěďelík měl pěkné hospodářství a měl zálibu v koních. Jeho syn Josef byl kaprálem, u dragounů sloužil asi 4-5 let. Po návratu z vojny se oženil, dobře hospodařil a měl pět dětí. První žena mu zemřela. Podruhé se oženil a vzal si služku, ukrajinku, která u nich sloužila. Jmenovala se Hapka.

* 1875 * 1905
 Karel Zvěďelík byl slepý na jedno oko, měl spoustu jizev od neštovic. Také se oženil a měl dvě dcery, Josefu a Mařenu.

František Zvěďelík byl vojákem u pěšího pluku v m. Homelu. Po vojně se oženil a vzal si za ženu Marii Benešovou z Mezilisky. Měli jednoho syna Stanislava.

Dalším zakladatelem Marjatina byl Pavel Maděrič. Stařeček byl silný, zdravý s velkou šedivou bradou. Měl čtyři syny: Francek, Pavel, Antoš, Jar a dvě dcery: Francka a Marie. Pavel padl při povstání v Číně. Jan Maděrič byl známý tím, že ošetřoval zlémániny. Z celého Bazarského okresu k němu přijížděli lidé, aby jim pomohl. Používal malé lišty, pruhy plátna a sádlo, rentgen neměl.

V Marjatině byla také malá mlékárna, kterou vedl Frantík Teplík. Vyrobené máslo z této mlékárny se vozilo na prodej do Kijeva.

* 1866
 Dalšími obyvateli Marjatina byli: Vasický, Filipovič, Pytlík, Teplík Jan, Teplík Karel, Bima.

V půli cestě, mezi Marjatinem a Bazarem, protékal malý potok. Při tání sněhu se však jeho břehy rozlévaly do stran a nebylo možno tudy projít. Potoku se říkalo Čertovec, vedl přes něj malý dřevěný můstek, který při povodních byl zatopen a nebylo jej ani vidět. Můstek byl z podřadného dřeva a každý druhý či třetí rok se probořil. Byl to věčný problém, jak na jaře přes Čertovec projet. V současné době nevím, zda tam nějaký můstek vůbec je; v roce 1976, když jsem naposledy navštívila své rodiště, tam nebyl.

Česká škola v Marjatině nebyla. Ve škole se vyučovalo ukrajinsky. Naši přkové byli většinou ngramotní. Český číst a psát se naučili sami. V Marjatině byla jen čtyřtřídká.

Při reemigraci odjela většina českých obyvatel do Československa. Zůstala jen rodina Jana Maděřiče, který měl syna Stanislava ve státních službách v Kijevě. Měli obavy, že jejich rodina by odjela do Čech. Za krátkou dobu rodiče i syn Stanislav zemřeli a zůstala tam jediná dcera Máňa. V důsledku Černobílské katastrofy byla Máňa donucena opustit domov a vystěhovat se.

Huto - Marjatin byl vzdálen od Marjatina asi 3 km. Byla to také malá česká kolonie.

Pan Marek se svými syny koupil 100 desatin pozemku od pana Šperlína. Byl tam mlýn na jeden kámen na šrotování obilí. Pan Marek z toho mlýna vybudoval opravdový válcový mlýn. Všechny stroje byly dovezeny z Čech. Vedle byla zámečnická dílna, učili se zde kovářskému řemeslu chlapci z českých vesnic. Jan Marek zde postavil nádherný dům, vedle něj byl překrásný park.

Syn Jana Marka - Vladimír prodal svůj díl mlýna Vladimíru Horákovi. Tak vznikla společnost Marek + Horák.

Nejmladší bratr Vladimíra Horáka - Jaroslav Horák dokončil studium medicíny asi v r. 1910. Vrátil se na Huto-Marjatin. Pořídil si pěkný dům s dobře, na tu dobu, zařízenou ambulancí. Byl váženým, dobrým očním lékařem pro naše i ukrajinské obyvatelstvo. Měl za manželku rusku Rajsu Ivanovnu. Říkalo se, že to byla dcera gubernatora, seznámil se s ní v místech, kde studoval. Pan doktor uměl velmi dobře česky, avšak jeho žena nikoli.

Po revoluci mlýn převzal Národní výbor a ustanovil řídící spolek v čele s Josefem Vaňkem. Byli tam zaměstnání: Homoláč, Barcal, Zvědělík Antonín. Hlavním účetním byl v tu dobu Hulanický Hrihorij, Štěpanovič.

V roce 1928 opustili Huto-Marjatin rodiny Markova a Horákova /kromě doktora/ a více se tam nevrátili. Mlýn v roce 1943 byl partyzány vyhozen ho povětřím zapálen. Mlýn už nikdy nebyl obnoven. Všechno bylo zdevastováno, vesnice není k poznání. Byl to pěkný kraj, říkalo se mu parovník, protože byl mlýn na parní pohon. Ostatní pozemky na Huto-Marjatině koupili Vaňovi, Malinovi, Skalických, Hanousek, Martin Beneš, Přibilovi.

Zajímavou postavou mezi našimi krajany byl pan Josef Vaněk. Neměl žádné velké vzdělání, avšak z vojenské služby se vrátil jako kaprál. Oženil se a začal samostatně hospodařit. Přikoupil si pozemky a žil poměrně slušně. Měl pěkné koně a na Huto-Marjatině byl vzorný hospodář.

V roce 1923 za nové ekonomické politiky byl předsedou zemské komise v Bazaru. Současně byl předsedou místního národního výboru /selsovetu/ v Novém Kuželu. Spoluobčaní Josefa Vaňka jej považovali za iniciativního člověka. Někteří se však jeho názorům posmívali. Hlavní jeho úvahou

byla idea spojení všech Čechů z pěti vesnic Bazarského okresu do jednoho národního výboru. Chtěl přesídlit všechny české rodiny do Nového Kužela a naopak ukrajinské rodiny do bývalých českých usedlostí. Chtěl pro české rodiny vybudovat nové domy s hospodářskými budovami. Toto mělo být provedeno na státní útraty. Jeho úvahy směřovaly k vybudování vzorného českého kolchozu. Vyvíjel velkou účast při budování nové školy na Kuželu. Na jeho návrh byla vybudována cesta z Huto-Marjatina na Kužel, Slavkovice, čímž se zkrátila vzdálenost z původních 5 km na 2 km. Všechny plány J. Vaňka byly schváleny, avšak v oblasti byly zamítnuty. Na základě tohoto byl obviněn z nadřezování kulakům a z českého nacionalismu. Byl nucen asi v roce 1934 opustit Huto-Marjatin a vrátil se před odjezdem do Čech.

Další vesnice, kde žili Češi byla Slavkovice, vzdálena asi 3 km od Nového Kužela. Naši zde byli promícháni s ukrajinským obyvatelstvem. Bydleli tam Stanislav Kurka, Martin Bulant, Antonín Tomáš, Gabriel Jaroslav, bratři Plucarovi Jan a Antonín, Křížek Emil, Křížek Theodor, Puler Jan, Puler Václav, Poláček Josef, Jan Kučera, Tomáš Kudrna, Koubal. Několik rodin také bydlelo v Rubežovce: Jan Ježek, Hráz, Ivičič, Ševčík Francek. Vzálenost českých osad byla kolem 3-4 km. Všichni společně žili kulturně-společenským životem. Hromadně se slavily veškeré svátky, ba i rodinné události. Při muzice se společně slavilo posvícení, svatby, křtiny, také pohřbů se účastnili obyvatelé českých vesnic. Pekly se české koláče, smažily se koblihy. O zabijačkách se dělaly jitrnice, jelita, tlačanky, udilo se maso, což místní neznali. Jidelniček byl převážně český, nechyběl však oblíbený ukrajinský boršč pohanková a jáhelná kaše.

Obytné i hospodářské stavby se lišily od staveb ukrajinských. Na první pohled bylo známo o jaké obyvatele se jedná.

Život českých osadníků vzrůstal až do doby, kdy začala první sv. válka r. 1914. Po vypuknutí války museli muži povinně narukovat. Nejdříve všichni naspoupili do ruských jednotek. Později, když vzniklo Československé vojsko na Rusi, dali mnozí přednost službě v Československých jednotkách, počínaje prvními starodružinníky. Často se stávalo, že volýnní muži bojovali za republiku a Češi se Slováky, jakožto zajatci, zaujali teplá místa v českých rodinách. Dařilo se jim tam dobře, proto nespěchali se vstupem do československých jednotek až do doby, kdy se ruská fronta zhroutila. Němci začali obsazovat Ukrajinu, zajatcům hrozilo, že budou souzeni jako zbrojoví. Proto se hromadně hrnuli do československých jednotek.

Československá skupina sdružovala v Kijevě naše volyňské Čechy, české zajatce a uprchlíky, co odešli od Němců. V Československé družině sloužili také Češi z Bazarského okresu. Dva naši chlapci se však nevrátili z vojny domů. Položili životy na frontě - Teplík Petr a Vasický Josef z Mezilišek. Kamarádi je pohřbili do jednoho hrobu a postavili našim hrdinům březový kříž.

Rok 1917.

Proběhly velké bouře, zvítězila dělnická třída. Po revoluci se rozmohly, pod rouškou bolševiků, různé bandy. Nejvíce utrpěly české vesnice. Vyrabovali co se dalo, kdo kladl odpor, toho zabili. Např. v Bazaru banda přepadla a zabila pošmistra Ševčíka i jeho manželku. Bandité dále zavraždili rodinu Bělákových ve vesnici Vrchaleska. Pět členů rodiny svázali, hodili do slámy, polili petrolejem a zapálili. Pálili také české domky, stodoly, chlévy.

Po uklidnění bouří V. I. Lenin vyhlásil novou ekonomickou politiku - NEP. Na základě tohoto se lidem na vesnicích začalo dařit lépe. Revoluce dala bezzemkům určité množství půdy. Pracující lid se s nadšením pustil do tvořivé práce. Čeští rolníci začali pěstovat plodiny, které jim přinášely vyšší zisky. Byl to zejména chmel a jetelové semínko. Toto pak prodávali překupníkům Židům, kteří poměrně dobře platili, a to pravým zlatem.

V letech 1930-31 potřebovaly sov. orgány nakoupit v zahraničí různé stroje a tehdy se muselo zaplatit pouze zlatem. Začali zavírat bývalé hospodáře, kteří prodávali zboží za zlato s tím, aby jej odevzdali státu. Lidé prozrazovali kdo, kdy, komu co prodal a za kolik. Mocenské orgány prohlašovaly, když se neodevzdá to zlato, které se utržilo, toho, koho se to týkalo, shnije v žalářích. Mnoho poctivých Čechů bylo natolik zoufalých, že si vzali i život. Takto se například v Marjatině pověsil Josef Zvědělík.

V roce 1928 nová ekonomická politika byla zrušena. Začala socializace, "dobrovolný" vstup do kolchozů. Také v Bazarském okrese organizovali internacionální kolchoz Červonyj prapor. Byli v něm Češi z Marjatina, Nového Kužela a Huto-Marjatina. Předsedou byl Rus Jaromin, nikdo neví odkud přišel i s celou rodinou.

Kolchoz mnoho neprosperoval, výdělky byly velmi nízké. Např. za jeden pracovní den kolchozník dostal 300 g obilí a 20 kopějek. Poctivých a dobrých hospodářů vystěhovali nebo poslali na Sibiř. Všechnu majetek, který naši předkové nahospodařili, přičemž miveč. Byla to velká škoda. Češi, kteří žili v Marjatině se v r. 1935 připojili k ukrajinskému kolchozu v Marjatině. Internacionální kolchoz se rozpadl.

Je třeba připomenout hladový rok 1933, tzv. hladomor, který postihl celou Ukrajinu. Toto neštěstí postihlo i Bazarský okres, včetně českých osad. Na podzim r. 1932 byly organizovány dělnické brigády tzv. "Krasnaja metla". Tyto brigády šly na venkov získávat od zemědělců potraviny. Chodily od chalupy k chalupě a "vymetly" co se dalo. Hospodyně, která si uschovala v hrnci mák, který schovala do pece, i ten vyrabovali a vzali. Na jaře r. 1933 začali lidé hromadně umírat. Značnou část obyvatelstva postihla úplavice v důsledku vysílení organismu. Hladem umřelo jen pár Čechů, avšak domorodci umírali hromadně. Proslýchalo se, že se vyskytly i případy kanibalismu. Poměry se částečně konsolidovaly, přišel rok 1937. Stalin společně se svými poradci dospěl k závěru, že nejvýhodnější pracovní síla je v lidech v Gulagu. Miliony lidí bylo často bez soudu uvězněno, museli pracovat v těžkých podmínkách pouze za hladovou stravu. Tomuto neuniklo ani obyvatelstvo Bazarského okresu. Téměř nikdo se nevrátil domů a ani rodiny a příbuzní se nedozvěděli, jaký je postihl osud. 21. července 1941 vypukla válka, pro obyčejné lidi toto bylo nepříjemné překvapení. Stalin s Hitlerem podepsali mírovou smlouvu, důsledkem toho bylo to, že 21. července 1941 Němci vtrhli bez vyhlášení války na území Ruska. Značná část Čechů Bazarského okresu narukovala hned v prvních dnech války do Rudé armády. Mnoho jich se domů už nevrátilo. V r. 1946 byla uzavřena smlouva mezi Československem a Sovětským Svazem o přesídlení Čechů do vlasti z bývalé Volyňské gubernie. 12. března 1947 byl významný den pro Čechy Bazarského okresu, kterým byl v železniční stanici Malin přistaven vlak k odjezdu do Čech. Malin byl vzdálen od Bazaru 30 km. Z kolchozu byly přistaveny povozy, kterými se dopravili Češi do železniční stanice Malin. Po 80 letech putování se Češi vraceli z Volyně zpět do vlasti v zaplátovaných kalhotách zrovna tak, jak přicházeli sem. Po nás na Volyni zbyly jen opuštěné a zdevastované hřbitovy, na kterých spí věčný sen našich předků, na které nikdy n e z a p o m e n e m e .

Prosím vážené čtenáře, pokud shledají nějaké nedostatky, nejasnosti, doplňky či připomínky, nechťmi je po přečtení těchto vzpomínek zašlou. Předem děkuji.

Podle vzpomínek a vyprávění sepsala Marie S u c h á n k o v á
rozená Zálešáková

XII.

Seznam našich předků, kteří se oženili či provdali v pěti osadách:
Nový Kužel, Mežilisky, Karpilovka, Huto-Marjatin, Marjatin

NOVÝ KUŽEL

Jméno	dlívčí - rodné jméno
1. Tomáš Václav	Helena Zálešáková
2. Tomáš František	Kateřina Barcalová
3. Tomáš Jan	Anna Teplíková
4. Plucar Josef	Stáza Turečková
5. Sokol Antonín	Stáza ?
6. Tomáš Petr	Anna ?
7. Čmelík Antonín	Anna ?
8. Lojka Josef	Růžena Koubová
9. Šeda František	Rozka Kovářová
10. Kudrna Josef	Kateřina Benešová
11. Bártů Tomáš	Marie ?
12. Bártů Tomáš	Cecilie Rejšová
13. Šeda Karel	Marie Jesipčuková
14. Šeda Vilhelm	Rozka Maděričová
15. Lojka Josef	Rozka Maděričová
16. Kříž Jaroslav	Feodosie ?
17. Dejmek František	Lucie Borůvková
18. Přibil Pavel	Kristýna Bártová
19. Sokol Václav	Marie Přibilová
20. Borůvka Petr	Marie Hajnová
21. Živnůstka Václav	Marie Borůvková
22. Hajný Cyril	Marie Makuderová
23. Hajný Petr	Emilie Kudrnová
24. Čmelík Josef	Antonina Hajnová
25. Hajný Jan	Anežka Dejmalová
26. Hajný Tomáš	Rozka Přibilová
27. Hajný Karel	Marie Kučerová
28. Hajný Karel	Františka Kučerová
29. Kozakevič Vajetán	Helena Hajnová
30. Hajný Josef	Tonka Šedová
31. Živnůstka Rudolf	Rozka Ozomová
32. Antošek Václav	? Marková
33. Polívka Josef	?
34. Ozom Josef	Marie Křiváňková
35. Pospíšil Josef	Emilie Ozomová

Jméno

dívčí - rodné jméno

36. Přibíl František
37. Přibíl Josef
38. Přibíl Jan
39. Kudrna Josef
40. Kudrna Adolf
41. Jivičič Jan
42. Mráz ?
43. Polákový
44. Ševčík František
45. Pospíšil Antonín

Františka Boháčová
 ? Pluhovská
 ? Vybíralová
 Kristýna ?
 Marie Křížková
 ? Makuderová
 ?
 ?
 Františka Hromková
 Marie Dejmková

HUTO-MARJATIN

1. Vaněk Josef
2. Vaněk Petr
3. Vaněk Jan
4. Malina Ludvík
5. Bártů František
6. Kučera Teodor
7. Skalický Vojtěch
8. Beneš Martin
9. Beneš Martin
10. Beneš Fridolín
11. Dětkovský
12. Hanousek Bohuslav
13. Marek František
14. Marek Vladimír
15. Marek Josef
16. Marek Antonín
17. Marek Jan
18. Horák Jaroslav
19. Horák Jan
20. Horák Vladimír
21. Barcal Josef
22. Barcal Vladimír
23. Hruška Michal
24. Medvecký Teo¹¹
25. Homoláč Václav

Emila z Puchova
 Kateřina Dejmková
 ? Hanousková
 Františka Hrušková
 Rozálie Benešová
 Rozálie Benešová
 Rozálie Benešová
 Anna Hromková
 Marie Bártová, Terezie Teplíková
 Faninka Marková
 ? Telcová
 Baruška Bravcová
 ? Černých
 Marie Barcalová
 ? Pišlová
 Marie Zvědělíková
 Natálie ?
 Raisa Ivanovna
 Olga Marková
 Marie Marková
 Baruška Marková
 Xenie Marková
 Marie Marková
 Anna Marková
 Věra Hájková

Jméno

MARJATIN

1. Zvědělík Antonín
2. Telec Václav
3. Telec Izidor
4. Zvědělík František
5. Zvědělík Karel * 1875 *TRUTAV*
6. Zvědělík Josef
7. Maděříč Antoš
8. Maděříč František
9. Maděříč Josef
10. Maděříč Jan
11. Zálešák Antonín * 1860
12. Zálešák Josef
13. Zálešák Jan
14. Zálešák Josef
15. Luzančuk Kiryl
16. Staršínský Mikolaj
17. Filipovič Pavel
18. Dětkovský Mikolaj
19. Filipovič Mikolaj
20. Vasický Vladimír
21. Zálešák Jaroslav
22. Pytlík František
23. Teplík Karel
24. Pytlík Antonín
25. Zálešák Jeník
26. Šelest Konstantin
27. Teplík František
28. Vasický Štefan
29. Břima ?
30. Pytlík Václav
31. Pytlík Josef
32. Filipovič Michal
33. Teplík Jan * 1866
34. Moškovský Mikolaj

dívčí - rodné jméno

- Helena Zálešáková
 Fedora Sinhajevská
 Kulina ?
 Marie Benešová
 * 1885 *SLAVKOVICE*
 Františka Koubová
 Emilie Marková
 Marie Malinová
 ? Teplíková
 Josefa Teplíková
 Marie Plucarová
 Antonína Zvědělíková * 1869
 Františka Benešová
 Marie Kůrková, Helena Vasická
 Marie Pospíšilová
 Běta Zálešáková
 Marie Zálešáková
 Božena Břimová
 Naďa Filipovičová
 Věra Tomšová
 Kateřina Zálešáková
 Anna Zvědělíková
 ? Vasická
 Marie Maděříčová
 Olga Břimová
 Kateřina Ajzenbruková
 Žofie Zálešáková
 Anna Hajnová
 Marie Teplíková
 Magdaléna Teplíková
 Kateřina ?
 Taťjana ?
 Mária Skalická
 Josefa Zálešáková
 Josefa Zvědělíková + 18.8.5

KARPILOVKA A MEŽILISKA

Jméno	
1. Křivánek Václav	dívčí - rodné jméno
2. Křivánek Antonín	Rozálie Křivánková
3. Hruška Jan	Františka Maďaričová
4. Usvold Vojtěch	? Polívková
5. Makudera Diviš	Věra Karásková
6. Makudera Augustin	?
7. Polívka ?	?
8. Ozom Roman	?
9. Ozom Petr	Františka Skalická
10. Makudera František	Františka Flumertová
11. Hromek František	Alexandra Marková
12. Hromek Josef	Filomena Bulantová, Rozálie Hrušková
13. Hromek Josef	Marie Kulhánková
14. Tajtkep Jaroslav	Věra Benešová
15. Tajtkep Jan	Jenovefa Benešová
16. Ježek František	Marie Koubová
17. Živnůstka Václav	Cilina Křivánková
18. Hromek Antoš	Františka Křivánková
19. Hromek Michal	Kateřina Filzáková
20. Vasický Izidor	Juliana Ševčíková, Bojzka Pospíšilová
21. Hamola Řehoř	Antonína Soboláková
22. Barcal Vláda	Marie Bulánková
23. Čmelík František	Antonína Volfová
24. Osadčí Vasil	? Hrušková
25. Kouba Pavel	Josefa Hromková
26. Kůrka Anton	Marie Hromková
27. Kůrka Antonín	Františka Benešová
28. Kůrka Martin	Františka Kudrnová, ? Kabiřelová
29. Beneš Tomáš	Rozálie Koubová, Marie Hajnová
30. Beneš Petr	Marie Tomšová
31. Teplík Petr. * 1863	Marie Benešová
32. Živnůstka Konstantin	Josefa Benešová
33. Teplík Jarolím	Helena Křivánková, Stáza Zálešáková
34. Beneš Josef	ČMELÍK Čmelík, Anna Hajnová
35. Beneš Josef	Marie Zálešáková
36. Beneš Josef	Marie Koubová
37. Beneš Antonín	Marie Benešová
38. Hromek Martin	Helena Tajtkepová
	Tereza Benešová

Jméno

dívčí - rodné jméno

30. Hromek Jarolím
40. Bulant Martin
41. Bulant Jakub
42. Tomáš Antonín
43. Gabriel Josef
44. Čmelík Václav

- Josefa Teplíková
 ? Hanousková
 ? Makuderová
 Františka Benešová, Olga Gabrielová
 ? Soboláková
 Vlasta Hromíková

SLAVKOVICE

1. Gabriel Josef
2. Kovář František
3. Kovář Josef
4. Kovář Karel
5. Čmelík Michal
6. Křížek Emil
7. Křížek Josef
8. Plucar Jan
9. Plucar Antonín
10. Poláček Josef
11. Kučera Jan
12. Křížek Teodor
13. Křížek Jaroslav
14. Vyskočil Josef
15. Puler Jan
16. Puler Václav
17. Puler Jeník
18. Rejsa Jeník

- Věra Vyskočilová
 Anna Čmelíková
 ?
 ?
 Kristýna Tajtkeřová
 Emila Malinová
 ? Ozomová
 Františka Šedová
 Marie ?
 Františka Plucarová
 Františka Bártová
 Růžena Čmelíková
 Julča Hajnová
 ?
 ?
 Františka Filipovičová
 ?
 Rozálie Přibilová

RUDŇA-BAZARSKÁ

1. Šperlín Vladimír
2. Šperlín Jaroslav
3. Ševčík ?
4. Brendl Václav

- ?
 ?
 ?
 Helena Bulantová

Nevím, zda je tento seznam úplný. Tam, kde jsou otazníky, neznám jméno či příjmení; pokud někdo bude vědět, nechť doplní. Děkuji.

KAREL ZVĚDĚLÍK * 1838 PRŮPÁVKA

HELLENA KOBŠÍK * 1840 PRŮPÁVKA

JOHAN TEPLÝ (POŘOŽI TEPLÍK) * 1834 ČERNÝ

JOHANNA LIŠKAŘOVÁ * 1833 ČERNÝ

BYOLELI MALÝ PĚČÍN 4

Vrátili jsme se do Čech a usídlili v pohraničních vesnicích, kde všechny lepší usedlosti byly již obsazeny a prázdné byly "důkladně" prozkoumány českými "zlatokopy".

České vesnice Bazarského okresu na Ukrajině daly společnosti celou pleádu učitelů: ^{LEHÁKOVÁ} Maděričová Bronislava, Zvědělík Vladislav, Zálešáková Marie, Zálešáková Miloslava, Maděričová Marie, Monastýrská Helena, Pytlík Václav, Křivánková Věra, Křivánková Nislava, Barcalová Nataša, Benešová Milada, Lojko Konstantin, Lojková Marie, Ozom Jaroslav, Ozom Josef, Ozomová Marie, Hájná Věra, Čmelík Bronislav, Benešová Víta, Šedová Věra, Teplík Jaroslav, Lajtkep Pavel.

Je třeba také vzpomenout na období kolektivizace, rozkulačování. Byly to léta 1929-30. Hodně dobrých českých hospodářů Bazarského okresu na to doplatilo: V. Tomšů, F. Tomšů, Jan Tomšů, Kudrna Tomáš, Bárta Tomáš, Porůvka V., Pospíšilová Emilie, Vaněk Josef, Děkdovský Lukáš, celá rodina Martových, Jan Zálešák, Josef Zálešák, Kurka Martin, Křivánkovi. Vše jim sebrali, vyhnali z hospodářství, nemohli si nic vzít. Odjeli neznámo kam.

Kromě těchto hospodářů byli rozkulačeni a vyhnáni na Sibiř: Martin Beneš, Živnůstka Jaroslav.

Rozkulačku a velmi aktivní činnost v socializaci vesnice vyvinuli místní občané, byli to Čmelík Josef, Sokol Václav aj.

V r. 1928 odjeli do Ameriky Zálešák Josef s rodinou a Beneš Petr s rod., avšak podle písemných zpráv tam žádné štěstí nenašli. *Jan Ozom*

Češi Bazarského okresu se také nevyhnuli represí v letech 1937-8. Nebyli v ničem vinní., byli sebráni v noci, nikdo neví, byli-li souzeni. Nikdo z nich se nevrátil, ani nepsal, kromě Jarolíma Teplíka, který se vrátil až po válce. Nikdy nechtěl o ničem vyprávět co všechno prožil. Byli to občané: Křivánek Antonín, Kozakevič Kajetán, Skalický Vojtěch, Beneš Martin, Beneš Petr, Lajtkep, Osadčí Vasil, Zálešák Josef, Teplík Jarolím, Vasický Vladimír.

V r. 1940 pan předseda kolchozu v Novém Kuželu Hajný Josef dal zálohově každé rodině 20 kg obilí, aby si mohli upéci alespoň chleba a nehladověli. Za toto byl odsouzen na 5 let a více se nevrátil.

Druhé sv. války v r. 1941-45 se zúčastnili také Češi Bazarského okresu. Mnozí se nevrátili, pohřbeni jsou neznámo kde, nebo zahynuli v zajateckých táborech v Německu. Byli to: Jan Bárta, Tomáš Bárta, Ozom Josef, Ozom Vác., Ozom Vladislav, Šeda Tomáš, Šeda Jaroslav, Lojko Vladimír, Čmelík Václav, Čmelík Vladimír, Hajný Petr, Hajný Tomáš, Ištvánek Jaroslav, Věstecký Josef, Vasický Josef, Vasický Boleslav. Byly rodiny, kde zahynuli všichni synové: rodině Křížkové, Kudrnové, ^{OLDŘICH TEPLÍK}

Nesmíme na ně zapomenout, máme stále v paměti, co všechno tito lidé pro nás udělali a museli být vyhnáni za poctivou práci.

1a Doplněk

Těch, kteří připravovali vystěhovalecké klima, bylo mnoho, ale nejvýznamnější jej ovlivnili tyto osobnosti: František Palacký, František Příbyl a Josef Olič.

František Palacký se v roce 1868 zúčastnil včele delegace Všeruské etnografické výstavy v Moskvě. P. Palacký Jednal se členy ruské vlády o možnostech Imigrace Čechů do Ruska. Byl také přijat i carem Alexandrem II.

První oficiální žádost o repatriaci české manšiny předložili Volynáci - Vojáci L. čsl. samostatné brigády v Sovětském svazu v r. 1943 prezidentu Dr. Eduardu Benešovi.

Jednání o mezinárodní dohodě mezi ČSR a SSSR byla zahájena v r. 1945, ale až na žádost prezidenta Dr. Eduarda Beneše v březnu r. 1946 adresovanou I.V. Stalinovi byla smlouva dne 10. 7. 1946 podepsaná.

První ^vtransport vyjel z města Dubna 30.1.1947. a celý transfer byl proveden za pouhých 109 dní. Češi z Volyně se v počtu 9 712 rodin usídlili v Čechách a na Moravě v 64 politických okresech.

V ČSR za reemigraci zodpovídalo Ministerstvo práce a sociální péče. Dále vydatně mu pomáhalo ministerstvo národní obrany za trvalé péče ministra gen. L. Svobody. Též pomáhalo ministerstvo zemědělství a jiné resorty a instituce.

Peníze pro výměnu jsme složili u smíšené československo-sovětské komise, na což nám vydali doklady. Po překročení hranice nám v Košovicích vydali špo 300,- Kčs na osobu. Ostatní peníze zůstaly co by vázaný vklad.

Dvě měsíce před měnovou reformou v r. 1953 je škalovým způsobem vyplátili. Za ně si nebylo možné téměř nic koupit.